

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Szt.-István-tér 11.

Kiadó: ifj. **Wagner Antal**
könyvkereskedő.

Felelős szerkesztő:

Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:

Dr. Reich Aladár
ország. képviselő.

Főmunkatársak:

Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:

Egész évre 6 kor. Fél évre 3 kor. Negyed évre 150. Egyes szám ára 12 fillér.

Tisza István váltói.

Ugy három hónap előtt: Tisza István gróf nagy szorultságban volt. Értesült arról, hogy egy igen tekintélyes jószág-kormányzói állás üresedésben van és „némi áldozatok árán“ megkapható: csak „okosan“ kell beszélni egynémely befolyásos bécsi úrral. — Az a kormányzói állás Tisza Istvánnak réges régi álma volt már: szerette volna megkapni minden áron. A megszorult ember, ha minden kötél szakadt, — a váltóhoz nyúl. A váltó kitűnő papiros: az embert három négy hónapra kiségti. Három-négy hónap alatt pedig vagy történik valami, vagy azután jöhet a vízözön...

Tisza István tehát jelentkezett a befolyásos uraknál és tudatta velük, hogy ő alkalmas is, kész is az állás elfoglalására és kész amaz előzetes okosságokra is, amelyekért azok a jó urak őt segíteni fogják. Meg is egyeztek, meg is lett a kormányzói állás, — Magyarország miniszterelnökének a címe járt vele — s mikor a bécsi urak a kikötött fizetést kívánták, Tisza István belenyult a tárcájába, sok igen hosszúkas formájú papir közül kivett egyet és átadta: ime tessék, fizetek. Azok fejcsóválva nézték az írást, de már benne voltak, hát inkább megnyugodtak, hogy

az a papír hitelképes, jó papír. — Azon pedig ilyesféle volt: én gróf Tisza István a Beck, Pietreich és társa bécsi cég rendeletére a budapesti országos vásáron ennél a váltónál fogva adót és ujoncot fizetek. Kibocsájtó: Tisza István gróf. Együttkötelezett: per procura a magyar nemzetért, az országgyűlési szabadelvű-párt. — Az utóbbi aláírás valódisága és értéke iránt a bécsi cégnek komoly aggodalmi voltak, de hallgattak, mert úgy tudták, hogy egy hamis aláírás sokszor biztosabbá teszi a váltót két valódinál.

Most hát Tisza István boldog volt: a nagy állásba bejutott. De a bécsi váltó s rajta az együttkötelezett magyar nemzet aláírása egy kissé bizonytalan érzésekkel nyomta a lelkiismeretét. Hiszen sikerült ez aláírás, elég jól sikerült, de mégis „némi lényegtelen eltérések“ észrevehetőek voltak: — ebből még baj is lehetne. Ejh, nem kell félni, ha már benne van az ember a váltózásban, egyik váltóját a másikkal fedezi. És beállított Tisza István gróf az ő kedves szülőjéhez, a országgyűlési szabadelvű-párthoz, a mely a többség jogán állítólag a magyar nemzetet per procura „jegyzí“. Ott elmondta a bécsi esetet, szépen bocsánatot kért a hamisításért és ígérte, hogy ezután jó lesz, csak

most mentsék ki és ismerjék el valódinak, ami hamisság volt. Biztosítékokat is ígért, fedezetet, hogy több fizetség nem lesz ennél. Előkelően benyult a tárcájába, kivett onnan sok, különösen hosszúkas formájú papirost és nemes önértéssel átadta. — Azokon pedig ilyesféle volt: fizessen ön ezen első váltónál fogva a magyar törvényhozás rendeletére magyar-nyelvű katonai büntető perrendtartást; — fizessen ön ezen második váltónál fogva a magyar törvényhozás rendeletére magyar-nyelvű katonai oktatást; — fizessen ön ezen harmadik váltónál fogva legmagasabb királyi rendeletre a magyar ezredeknek magyar tiszteket... Intézképezett mindezen a váltókon: a Beck, Pietreich és társa cég Bécsben. Kibocsájtó: Tisza István és jótálló: egy olyan előkelő aláírás, amely előtt mindenki meghajol és senkinek nincs joga kételkedni.

Igy fizetett ki Tisza István mindent váltóval. Igaz, hogy a váltók kissé aggodalmasak voltak. Az ő saját váltója, amelyet Bécsben elhelyezett, az fix lejáratra szól: azt a budapesti országos vásáron — vulgo országgyűlés — azonnal bemutatták. Ellenben az általa intézképezett váltók vagy lejárat nélkül valók, vagy bemutatásra szólnak s Tisza Istvánnak láthatólag nagy érdeke, hogy

TÁRCA.

Berlintől Stockholmig.

— Utirajz —

Irta: **Vértesi Károly.**

(Folyt. és vége.)

Nines falu. — Nincs tolvaj. — Majorságok. — Formás lovak. — Előfogati rendszer. — Szép földdarab. — Karcolatok. — Közeledünk Stockholmhoz.

Falut abban az értelemben, mint nálunk, keresve sem találunk, de elszórva, úri kastélyok, gazdaságok, gazdasági épületek, itt-ott házcsoport. Berendezett majorságok egymásutánban következnek. Olyan darab termőföld, melyen száz család megélhetne, nincs. Ló-, szarvasmarha-, juhtenyésztésre irányul a főgondjuk. Sajtjuk, vajuk, — a tej gőzerővel van feldolgozva — Londonban épp oly keresett, mint Ausztráliában. A tej jó és olcsó, hét fillértől tízig váltakozik ára a mi pénzünk szerint.

A tanyákon és majorságokban egyszerű patriarchális rendszer uralkodik. A cseléd sorsban levő, a gazdának segítő társa, tehát voltaképpen nem is cseléd, nem bérért, részért dolgozik s azon iparkodik, hogy magának minél nagyobb részesedést biztosítson. Kár,

hogy a technika legújabb vívmányait nem igen fordítják hasznukra a földművelésben; tudni fogják hogyan legjobb nekik, hogy a gép ne nyomja el a munkáskezet.) A ház és gazdasági épület, kőalapra fektetett, sötét vörös színre festett faház, lassan növe, kitűnő minőségű fenyőből, mely jól tartja télen a meleget, nyáron pedig hűvös. Az ajtók és ablakok szegélye fehér. A házak, gazdasági épületek, tűzveszély miatt elszórva.

Nemzeti kenyérük, melyet Fladbrödnök neveznek, kemény, olyan szárított lepény-féle, mintha korpából volna, közepe ki van lyukasztva. Repce pogácsa alakú, nem tepertős, nem omlósbélű. Kalács hozzáképest a vakarcs. Ropogós és pattogós, mint a kövek között őrlődő bácskai acélos buza. Még ez hagyján volna, de árpa- és rozsliszt keverékből dagasztás nélkül gyúrják, vason sütik. Aki éhes, annak — vajjal — izlik. Nekem is egy ideig. Mit nem szokik meg az ember?!

Lombos helyek, szép kertek váltakoznak. Nyárfás többhelyütt. Kint van a jószág szabadon és pásztor nélkül, gazdasági eszközök a művelés alá vont földeken szétszórva. Széles saraglyát, vendégoldalt ne keress. Ezen a földön nincsenek tolvajok, orgazdák,

¹⁾ Az egyiptomi fellah, ma is a maga őskulturája szerint faekével szántja a Nilus áradásától iszapos földjét

ha aranyat vesztesz el, megkapod. Tárgyak szórén-szálán nem tűnnek el. Senkinek sem kell a másé. Páratlanul áll a biztonság. Ház és lakás éjjel záratlanul áll. A kirakatok — éjjelre — csak üveg alatt állanak. Tereken, utcákon az eladó tárgyak, egyebek, őrizet nélkül. Nyilvános kertekben nem szakít senki virágot.

Jól táplált, hústartó, formás, munkás lovacskák fürge lépésben ügetnek a kitűnő országutakon. Néhol olyan könnyen rántják maguk után a kétkerekű talyigát, hogy a kerékkötő bocskört kell használni, másutt hegynek menve, tajték veri ki a tomporukat. Kontyot hagynak a fejük búbján, kötőfék helyett annál fogva vezetik.

A lovaknak ezt az apró fajtát csak itt látam, mert egészen más a nápolyi poroszkáló kicsi ló, amelyet kis hintóba fognak, meg az angol ponny is más. Okosak és tüzesek az itteniek. Hegyen, völgyön, hegypárkányon, meredély fölött biztosan járnak. Az itteni kocsik, kétkerekű laptikák, jó része állami alkalmazásban van. Aféle előfogati rendszer van az egész országban, különböző kikötéssel felbélve, szállítják az utasokat minden irányban a nagy távolságokon. Rendszerint fiú- vagy leánygyermek teljesítik a szolgálatot a kocsin. Majd szerét ejtjük, hogy mi

ne siessen azokat Beck, Pietreich és társa uraknak bemutatni. Azok az urak tudniillik már így is előre hirdetik, hogy ők bizony alá nem írják, el nem fogadják azokat a papirokat. Suttog a fáma, hogy a váltókon ígért legfelsőbb jótállói nyilatkozat nem valódi, s miután innen fedezet nem érkezik, Beck és társai a bemutatáskor ezt az ismert nyilatkozatot teszik: fedezet nem érkezett, nem fizetünk . . .

Tisza István váltókkal fizetett, de váltóit az intézvénnyezett nem fogadja el, nem fogadják el névbecsülésből sem, Beck se, Pietreich se, Körber se, sőt — Smolen Tóni sem . . .

És akik ezekre a váltókra építették, most látják csak, hogy milyen könnyelműek és milyen tudatlanok voltak. Felültek ezeknek a papíroknak, amelyekről azt állítja Pietreich, hogy részben hamisak, részben meg vannak hamisítva, jogellenesen vannak kitöltve magasabb értékre, rövidebb lejáratra, mint ahogy megalkudtak. Kiderült, hogy ezek a váltók értéktelen papírrongyok, mert a leglényegesebb kellékek nélkül szűkölködnek: kelet, lejárát, összeg, minden hiányos. De felültek nekik, mert mikor meglátták, szemük azon a lényegtelen, de kiáltó betűkkel írt szövegrészen akadt meg: értéke készpénz. Készpénznek vettek mindent s most Pietreichtől, Becktől, Windischgrätzről a generálisoktól tanulunk magyar váltójogot a szabadelvű-párt korifeusai. Ők azt hitték, politikát csinálnak, politikai okoságból kiegyeznek ötven százalékra: most látják, hogy váltókölcsonnt vettek fel — ötven százalékra . . .

És Tisza István gróf? Amíg közjogi politikát kellett volna csinálnia és félremagyarázhatatlan közjogi megállapításokkal kellett volna orvoslást hoznia a rajtunk esett közjogi sérelmekért, addig ő ígéreteket hozott és hamisnak látszó, vagy legalább is pinceváltókkal fedezte az ígéreteit, most meg, hogy a lejárát elkövetkezett, és a fizetésről folyik a

is járunk gigen, kariolon, ha itt nem is, Norvégországban.

Ideált követve, egyre jobban győződöm meg, hogy szép földdarab az, melyen járok, rajta sok érdekeset látok. A bevezető utvonalon, a látottakról, karcolatok ezek csupán, melyeket ebben a bevezető cikkben papírra vettem. A látott és látandó fenséges szép képek kiszínezéséhez, majd később dörzsölöm el a festéket és vegyitem a színeket, majd azután éltető napomon, ha átolvasztottam a lelkemben az itteni örökszép természetnek lelket emelő képeiből annyit, a mennyit szemhatárommal elértem és a mennyit gondolkodó agyamon keresztül lelkem világába bevihettem. Egész életre való szellemi táperő az nekem, mit az utazásaimon összegyűjtök. Balsorsban vidit ez, megbékít az étellel, a jósorsban pedig magasztos utóérzeményeket kelt. Még összevisszaságban hevernek magam előtt is az eddig itt látott képek, nincsenek még rendezve az emlékezetem tárházában, csak úgy vettem elő az egyes képeket, amint azok az utvonalon elém kerültek, amint egyiket-másikat értem.

Közeledünk Stockholmhoz. Árnyékos kerethe foglalt bájos villák, kiránduló helyek. Hátas lovak egy csomóba kötve, a gazdájuk várakozva. Már Katrineholm előtt bontakozik

vita, most szép, de haszontalan közjogi kijelentéseket teszget Körbernek és kevésbé szép, de még haszontalanabb közjogi magyarázatokat tart Pietreich beszédével kapcsolatban, de nem tesz semmit, nem számol le, nem váltja be a váltóit és nem fizet. Inkább újra ígér, új váltót ígér: majd a magyar delegációban, ott majd nekünk is kedveskedni fog Pietreich, akkor majd nekünk mond olyanokat, hogy mi örvendezni fogunk és Ausztria pukkad tőle.

Mert ez most a legmagasabb politikai bölcsesség: otthon beszéljen mindenki, amit akar; szóval lehet a magyarok részére igazi magyar közjogot is hirdetni, ez nem baj. — az osztrák majd hirdeti a bécsi magyar közjogot, de nem csak hirdeti, hanem Körber, Pietreich, Beck csinálja is.

Ugy látszik, erre vállalkozott Tisza Igéni, beszélni, váltókkal fizetni, hogy időt és alkalmat adjon Bécsnek ez alatt a tettek. S mikor az ígéreték immár feleslegessé válnak, akkor betelik az ő hivatása is: elmegy. Testével fedezte a bécsi hadsereget: jó főhadnagy volt.

Nagy és komoly aggodalmakat ígér ezen a perspektíván át a jövő. Tisza váltóit hamisnak mondják, nem akarják elfogadni és ő maga is alig meri cáfolni az ellene támadó rideg tagadást. Jó lesz sietni és elfogadás, meg biztonság híján óvást vétetni fel és minden erélylyel biztosítani magunkat, hogy késő ne legyen azután és a Tisza István fedezetlen váltóinak mi, az ország, koldusai ne legyünk . . .

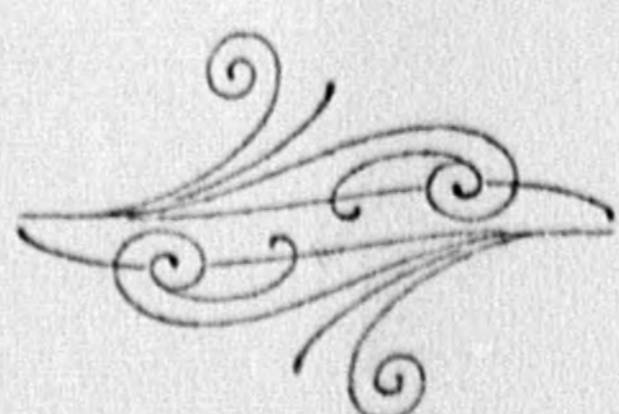
Dr. Szöllösi Zsigmond.

A kamatnélküli kölcsön.

A legujabb szociális eszme: a kamat nélküli kölcsön. Első pillanatra ez hihetetlennek látszik, éppen napjainkban, amidőn az egész hitelművelés a kamatozáson alapszik. Ha ez megvalósulhat, ez az új korszaknak legfontosabb szociális vívmánya.

A mai anyagias korszakban nehéz elképzelni azt, hogy kölcsön egyáltalában kamat

a természet szépsége. Magasságok, mélységek, ezüsthényű patakok, haragos moraju vízesések, időrágta sziklák, bátyaszerű tornyos várak, romantikus romokkal koszorúzott csucok, erdős völgykatlanok. A neveztem várost elhagyva pompás vasuti részlet következik. Költséges és mély bevágások a gránit sziklában, tóvizek eltöltése. Végre a tengeri fürdőjéről, gyógyintézetéről nevezetes Saltskog Södertelje, a Götaacsatorna állomása elhagyása után, folyamáthidalás, elég hosszú alaguton való keresztülfutás után a csattogó, kanyargós vonaton szemünket jól kinézve, az alagut, tó és vasúton, a vizektől átszeldelt város központi indóházába érünk. Megérkezésnél a vizek városára eső első tekintet hatása nagyszerű, meglepő, örömkeltő. A turista élvezetek árjában usztam a szép szigetváros első megpillantásakor.

nélkül legyen. De ha ez mégis lehetséges, óriási jelentőségű dolog.

Sajnosan tapasztaljuk a mai hitelezés nehézségeit.

Régentől fogva érthetetlen volt az agrikulturn Magyarországon, hogy míg az ingatlanl bíró gazdák s birtokosoknak nem volt hitele, vagy csak nagy nehezen tudta hitelét kielégíteni, ugyanakkor a kereskedővilág minden tagjának, — bármily vagyontalan is lett legyen, — ha címtáblája volt, azonnal hitele is volt. Ezen hitellel éltek a félreeső falvak kis szatócsai is, amidőn az ottani birtokos vagy éppen a parasztgazda, vagy a kisebb emberek hitelhez nem juthattak.

Nagyot kellett a földnek fordulnia, hogy ma már a kamatnélküli kölcsön eszméje áll előttünk, s vannak, kik megvalósítani törekednek.

Ezen kamatnélküli kölcsön eszméjét a Magyar Védő Egyesület (Budapest, József-körút 19.) ezen hazafias önzetlen szervezet kívánja a hazai mezőgazdasági és ipari termelés előmozdítására és védelmére életbeléptetni és megvalósítani; a mivel egész közállapotainkat javítaná.

A M. V. E. teljes tudatában van annak, hogy a hazafias felbuzdulás mellett bármely nagy nemzeti célok csak akkor lesznek állandóak, ha azok mellett az anyagi érdekek is kielégítést találnak. Ezért nagy nemzeti céljainak megvalósítására: egy országos iparpártolási bankot kíván létesíteni részvényekre, amely részvények a tisztajövedelemből 6 százalékos kamatot élveznek.

Ezen iparpártolási bank a hazai ipari termékek vásárlására, minden póstatakarékpénztár utján, vagy a központban: vásárlólapokat — áru-cseket — ad készpénz ellenében, — melyet minden vevő, a hazai árut készítő gyárban, iparosnál vagy kereskedőnél teljes értékben vásárolja be szükségleteit a legalkalmassabb — megfelelő időben. Ezen vásárlólapok után az egyletbe belépett gyárosok, iparosok és kereskedőkkel való egyezmény alapján a vevők 5 %-os pénztári engedményt nyernek. Vagyis ezen 5 % tiszta megtakarítás; olyan előny, mit készpénz vásárlás mellett sem érhetünk el, de különösen nem a kicsiben vásárló és vidéki nép.

Hogy a hazai áru vásárlását az egész vonalon országszerte előmozdítsa a M. V. E., vagyis hogy a hazai áruforgalmat nagyban emelje és kiterjessze, — azon vidéki feleknek, fogyasztóknak s vevőknek, akik azonnal a megfelelő készpénzzel nem rendelkeznek a vásárlólapok megszerzésére: kamatnélküli kölcsönt nyújt egy fél évi időtartamra, — ha a fél hitelképessége két jótállóval — váltófedezet mellett — igazolást nyer. A kölcsön havonkénti részletekben fizetetik vissza.

Olyan vásárlófeleknek, akik 6 hónapon túli hitelt óhajtanak, a vásárlólapok 3 % kamatfizetés mellett nyújtatik a megfelelő hitelbiztosítás ellenében, esetleg betáblázás mellett.

A kiadott vásárlólapokat a Magyar Védő Egyesület országos iparpártolási bankja — nyomban a bemutatáskor — készpénz ellen váltja be a kötelékébe lépett gyárosoktól, iparosoktól és kereskedőktől: 8 %-os levonással. Vagyis 3 %-ért vállalja át a M. V. E. iparp. bankja a kockázatot a gyárosok, kereskedők és iparosoktól; a mivel ezek a hitelezéstől és a vele járó kellemetlenségektől s a kintlévőségek behajtása és költségétől menekülnek meg, míg ellenértékül új és nagy vevőközönséget nyernek, — mindazokat, akik mint a M. V. E. tagjai hazai árukat és a fenti kedvezmény mellett vásárolni akarnak.

A kamat nélküli kölcsönt élvezők, bár nem részesíthetők az 5 %-os pénztári engedményben, mégis hitelszükségletük eddig el nem ért, soha nem álmodott előnyökkel nyer kielégítést.

Azon tény, hogy egy nagy rétege a fogyasztóknak, áruszükségeit, vagyis háztartásának és gazdaságának kellékeit kamatnélküli kölcsönrel képes minden időben, vagy éppen akkor, a mikor arra szüksége van, vagy mikor annak ára neki a legmegfelelőbb, olyan előnyösen beszerezni, olyan vívmány, hogy ez valóban megragadja minden ember, s minden szociologus figyelmét, mert teljesen alkalmas arra, hogy a magyar termelők és fogyasztók táborát egyesítse, és a magyar

pénznélküli gazdáknak a kellő pillanatban a vásárlóképességet megszerezze.

Méltó arra, hogy mindenki e nagy eszme megvalósítására siessen, s hogy a bankba az elérhető 6 %-os jövedelem mellett minél többen részt véve, ama milliók álljanak ezen valóban nemzeti iparpártolás szolgálatára, melylyel népünk erőgyűjtése biztosított.

Az áru-csek kibocsájtása egymagában is óriási jelentőségű dolog a hazai iparpártolás emelésére.

Az áru-csekkel kapcsolatban a legszerencsésebb gondolat a magyar származású árukat a M. V. E. védjeggyel — mint országos és egyöntetű védjeggyel — ellátni és megjelölni. Ezen védjegy a régi vitézségi érem, a hajdani védegyelet jelvénye, hármashalmon kettős kereszt, cserkoszorúval öveze.

Ha minden vevő ezen védjegyre figyel, s csakis az ezzel ellátott magyar származású áruknak ad előnyt a külföldi előtt, hazai iparunk mezőgazdaságunk fejlődésének javára meg van mentve. Azon kereskedők, iparosok és gyárosok, akik ilyen magyar származású árukat előállítanak s forgalomba hoznak, kirakati üzleti táblákkal lesznek ellátva, a vevőközönség előtt való igazolásra. Így minden vevő saját maga ellenőrzi a hazai áruk származását. Milliók kezében ez a legsikeresebb békés fegyver ama 900-tól 1200 millió koronáig menő összeg visszaszerzésére, mit ma a külföld viszen ki tőlünk szükségtelenül évenként.

Sajátos pénzügyi helyzetünkben koronája e mélyreható új hitelszervezetnek: a kamatnélküli kölcsön.

A mikor mintegy 1000 millió korona kénytelen a takarékpénztárakban 3 %-ra vagy 3,2 %-ra tétlenül heverni, amivel a tőkével bírók jövedelme is megcsappant, s vásárló képességük is csökkent.

A nemzet legnagyobb része épenséggel nem tud jogos hitelhez jutni. Ezen milliók tömegére a kamatnélküli kölcsön igazi megváltás. Sajnos, hogy idáig minden pénz és hitelművelet a tömegek kizsákmányolásának elvén alapult. Így állott elő a nagy szegénység s így torlódott össze a sok nagy tőke.

Ezen új hitelszervezet fordulópontot jelent. Főtörekvése a társadalom széles rétegeinek is juttatni vagyont ama sűrű 5 %-os megtakarítás és a kis embernek is a kamatnélküli kölcsön útján.

A gyárosok, iparosok és kereskedők eddig is kiadták ugyanezen engedményeket, sőt többet, de nem a közvetlen fogyasztók javára, ezért érdekeik nem voltak megvédve, mit folyton törektek az osztrák verseny. Mostan maguknak is, a vevőközönségnek s a fogyasztók millióinak is javára szolgál ezen új hitelszervezet, különösen mint részvényeseknek.

Amit a törvény a megrendelés-gyűjtés elhárításával használni vélt, az áru-forgalomban rontott. Ezt is reperálja alaposan az új hitelszervezet. A kamatnélküli kölcsön tehát megvalósítható. Általa nyer a fogyasztók és vevők milliónyi rétege; nyer a hazai gyáros, iparos és kereskedő; és nyer a részvényes pénzes ember, mert ma az elérhető 6 %-os kamatot sem állam, sem bank, sem papír nem nyújtja. Egyszerre felszabadulhat ama lekötött 1000 millió hazai tőke nagy része, mely ha az az iparpártolás részére fordítható, vele ilyen módon a legfokozottabb hiteligények is kielégíthetők.

Ezen az úton lehet boldog és független a magyar!

Ezen tőkegyűjtés legyen alapja az önálló magyar nemzeti banknak!

Színházépítés.

Irta: Lovass Zsigmond.

(Folyt. és vége.)

Gondoskodni kell számos kijáratról, melyek a nézőtéren lehetőleg egyenletesen legyenek elosztva, úgy hogy a folyosókon a távozáskor nagy torlódás ne legyen. Az összes ajtóknak kifelé kell nyílni. A lépcsők kényelmesek és kellő számban legyenek; és ez okból nemcsak kényelmi, de tűzbiztonsági okból külön lépcső vezet az első, külön alulról kezdődőleg a második emeletre; és amint

jeleztem célszerű, hogy a második emeleti páholyok- vagy az elsőbrangu ülésekhez szintén külön lépcső szolgál. A földszinti nézőtér padozata pillérekre fektetett vastartók közti betonmenyezet, melyre a zajtalan közlekedés végett linoleumot fektetnek. A második emeletről közvetlenül a szabadba nagyobb nyílt erkélyre juthatni, hol állandóan befalazott vashágesó van, melyhez tűz esetén a a létra stb. hozzácsatlakozhat. A szinpad feletti fedélszerkezeten a tűzbiztos pincefolyosóból könnyen kezelhető két füstszelap van, mely tűz esetén a füst elvezetésére szolgál. A nézőtér közepén a csillár felett van egy nagy, mintegy 3—4 m. átmérőjű szellőző akna (laterna), melyet szintén a pincéből lehet nyitni és zárni. *Tűz keletkezésének legveszélyesebb helye* a szinpad és azért tűz esetleges kitörésekor első dolog a tűzcsapok egyidejűleg használatba vétele mellett a vasfüggöny lebocsájtása ami néhány másodperc műve. A vasfüggöny lebocsájtása által elejét vesszük annak, hogy a tűz a nézőtérbe átsaphasson, minek elmulasztása esetén a veszélyt kétszeresen fokozzuk, mivel a csillár légaknája a tüzet igen erősen a nézőtér felé szívja. A szinpad-nézőtér és az összes folyosókon kellő számban teljesen felszerelten tűzcsapok vannak üvegszekrényekben elhelyezve; több helyen fessmérővel ellátva, hogy a víznyomás mindenkor könnyen megállapítható legyen. Ezenkívül számos helyen vízzel telt nyílt hordók állnak.

Szinpadi záporosóra nincs minden modern szinpad berendezve, így a nagyváradi sem. Az egész épületben mindenütt kellő számú vészlámpáról — üvegbura alatti égő gyertyák — kell gondoskodni, melyeknek a színház napokénti megnyilta előtt már égniök kell. A szinpadi vészlámpák ezenfelül erős dróthálával vannak ellátva, nehogy véletlenül valamely tárggyal, különösen díszlettel az égő lámpához érjenek. Fontos, hogy az összes faanyagok és díszleteknek tűzbiztos anyaggal, vízüveggel kell impregnálva lenniök és különösen díszletek vászonanyagának meggyújtva nem szabad lánggal égniök, hanem csakis parázsszá; amely anyagot a díszletek megrendelésekor ki kell választani és *kipróbálni*.

Hogy még rendszeres tűzoltó-szolgálat is szükséges, és hogy a dohányzás tilos, az magától értetődik.

Fontos és kiváló szakértelmet, gondosságot és praktikus berendezést igényel a *fűtés és szellőztetési berendezés*; és ezen kellékek bármelyikének hiánya okozza azt, hogy sok színházban télen a tartózkodás — legalább igen gyakran — nem tartozik az élvezetek közé. Ezért nem tudom eléggé a hatóságok figyelmébe ajánlani, — hogy a látszólag még oly fontos és szigorú árlejtési és szerződési feltételek mellett — nem a késhegyig menő licitáló és a minden áron legolcsóbb, hanem a megbízható szakértő cég ajánlatát helyezék első helyre.

Színházak fűtése gőzzel vagy légfűtéssel történik; legtöbb színházban ez utóbbit alkalmazva, mely egyszersmind legolcsóbb. Legyenek a fűtőtestek elegendő számban és kellő nagyságban.

A fűtőtestek fűtőfelületének nagysága kiszámítható, de itt a nyert eredménynek a gyakorlati tapasztalati adatokkal való összehasonlítása a mérvadó. Jó berendezésnél a szükséges hőfok a fűtőtestek tulságos igénybevétele nélkül — vagyis anélkül, hogy azokat idő előtt tönkretennők — könnyen elérhető.

Célszerű egy külön kisebb fűtőtestről a nappali pénztárak részére gondoskodni nehogy oly esetben, midőn még az egész színházat nem kell reggeltől fűteni, e helyiségek

a többiektől függetlenül bármikor fűthetők legyenek.

A fűtési berendezés minden egyes kályhája, kazánja *fűstemérsztővel* legyen berendezve, nehogy a város közepén a nagy tüzelést igénylő színházzal egyidejűleg egy kellemetlenül füsttöltő és kormozó gyárkéményt teremtsünk. Fűtési berendezés műszaki részleteire ez alkalommal nem terjeszkedem ki, és csak a fűtéssel szoros összefüggésben levő szellőző berendezésről és a legtöbb színházban panasz tárgyát képező léghuzamról, annak oka- és elhárításáról kívánok szólni.

A színház, illetve a nézőtér *szellőzése* részint természetes, részben mesterséges úton történik. Természetes úton az ablakok, ajtók és falakon át, mesterséges úton a friss lég beszívása, esetleg ventilátorral való benyomása által; a rossz lég elvezetése a csilláraknán át történik. A gyakori és tűrhetetlen *léghuzam*, — melynek oka és iránya még a legszorgosabb megfigyelőt is néha tévedésbe ejti — a következők:

Ablakok, ajtók vagy egyáltalán nem zárnak jól, mert a munka rossz, fa megvetemett, vagy éppen nincsenek kellően bezárva, vagy a fűtés és szellőzés célszerűtlen berendezése és kezelése. Gond fordítandó tehát az ajtók, ablakok kifogástalan pontos záródására, az összes ajtóknak maguktól kell záródnok. A fűtést kifogástalanul, szakszerűen kell teljesíteni, mihez a fűtőnek a teljes berendezését, annak minden részletét, célját, működését ismernie kell; ezenfelül nem mellőzhető a kezelésnek szakember, mérnök, vagy gépész általi gondos, folytonos ellenőrzése. Hogy a színházban a tartózkodás kellemes legyen, ehhez a nézőtéren 16—17° R, a folyosókon 17—18° R, a szinpad és öltözőkben 19° R-nek kell lenni. A léghuzam főoka azonban az, hogy a nézőtér hőmérséke lassanként nagyobb lesz a folyosóénál, a mi ajtónyitáskor, de sőt a réseken át érezhetővé lesz.

Ezért kell a nézőteret, különösen a szünetek alatt, szellőztetni; alig vagy egyáltalán nem kell fűteni a nézőteret, ellenben a folyosókat állandóan jól, hogy ezek hőmérséke vagy egyenlő, vagy magasabb legyen a nézőtérénél. Ez az oka egyszersmind, hogy alig mellőzhető, sőt ajánlatos a nézőtér és folyosó közti összes ajtókra, páholyajtókra, a szabadba nyíló nagy ablakokon jó meleg szőnyegfüggönyöket alkalmazni.

Megjegyezzük, hogy a függönyöknek tűzbiztonsági szempontból könnyen kezelhetőeknek kell lenniök.

Ha a folyosók melegebbek a nézőtérnél és a szinpadnál, úgy léghuzam nincs.

Színházvilágításra legcélszerűbb a villamvilágítás, — és ma modern színháznál csaknem kizárólag ezt használják, — még akkor is, ha a színház céljára külön kis telepről kell gondoskodni. Vidéki városi színházban 700, 1000 berendezett láng kell. A berendezés olyan, hogy előadás alatt a lámpák közvetlenül a dynamogép (letransformált) áramával tápláltnak, és csakis nappali és szükségvilágításra szolgál az accumulátortelep. A Szigligeti-színháznál célszerűtlen az, hogy az accumulátortelepből — értve a meglevő és 180 amperóra kapacitású telepből, az abba bekapcsolható lámpák nincsenek úgy kiválasztva és megfelelő áramkörbe csoportosítva, hogy az által, ha a dynamogép vagy a külső vezeték bármily hibája következtében áram nem lenne, hogy az előadás legalább két órán át az accumulátortelep segítségével megtartható lenne. Így például egy 180 amperóra kapacitású telepből 2 órán át 180 láng táp-

lálható. Ha most e 180 lángot az egész színházban célszerűen úgy elosztjuk, hogy például 60 jut a nézőtér és mellékhelyiségeire, 120 a színpadra, akkor az előadás ily baj esetén is megtartható. Erre tehát szintén gond fordítandó.

Elhibáztak az összes földszinti legdrágább ülőhelyek, túlmagasságuk, keskenységük és a kis sormélység folytán, mi által a 3—4 órai ülés fárasztó.

Nem érdemes az összes ülőhelyeket elrontani azért, hogy néhány üléssel többet nyerjünk.

A *színpadi díszletek*, melyek pontosan a tervező bécsi építészek méretei alapján készültek, tulnagyon; miáltal nemcsak feleslegesen drágák — mert négyzetméterenként számítják a költséget, de a nagy függöny és háttérdíszletek két széle nem látszik jól. Hogy mily benyomást kelt a szemlélőre a még oly szép díszlet, — például egy utca, melynél a házak teteje, vagy lábazata nem látszik egészen jól, az képzeltető.

A színpadi nagy háttérfüggönyök méreteinek körülbelül egyezniük kell a színpadi nyílással.

Meglehetősen gyengék a tervező bécsi építészek által ajánlott külföldi speciálista cég által szállított színpadi hatás-világítási készülékek, melyek épenséggel nem alkalmasak illúzió keltésre.

Méltó párja ennek ismét a bécsi Wagner cég által készített színpadi súlyesztők, melyek oly lassan járnak, hogy néha egy tragédia leghatásosabb jelenete komikumá válik.

A Szigligeti-színház összköltsége kerek 680.000 korona, úgy hogy beépített négyzetméterre 450 korona esik, holott a pécsi színháznál csak 360.

A színház részletes tervét, leírását, költségeit más alkalommal mutatom be.

E rövid cikk keretében a színházépítés főbb szempontjairól szólva, rámutattam a tanulság szempontjából egy legújabb színház hiányaira és nyugodt lélekkel állítom, hogy az ezután emelendő új magyar színházak kellő figyelem és gondosság mellett csak tökéletesebbek lesznek, még (!) akkor is, ha magyar építészek alkotják.

Jogtiprás.

Báró Bánffy Dezső kormányelnöksége és Perczel Dezső belügyministersége idejében a szabadság legerősebb oszlopait döngették. Elég volt, hogy valakiről azt állítsák, hogy az illető a szociáldemokráciának híve, mondjuk elég volt ez arra, hogy az illetőnek egyéni szabadsága illuziorissá tétessék.

Mint egy fegyházból kiszabadult gonosztevőt, úgy a magát szociálistának valló egyént is rendőri felügyelet alá helyezték. Még emlékezetes lehet mindenki előtt, miként vittek tisztességes embereket a rendőrség elé és hajtották rajtuk végre a kényszer fotográfálásokat. Családos embernek jövőjét tették tönkre, és olyan városokból, hol már évekket ezelőtt megtelepedtek, maguknak egzisztenciát teremtetek, kitiltották, kitoloncolták.

Bánffy és Perczel idejében konfiskáltatott a gyülekezési és egyesülési jog is. Rendőrkapitányra és szolgabírákra volt bízva annak kimondása, hogy vajjon szabad-e, avagy nem egy-egy népgyűlést megtartani. Szóval akkor volt a legnagyobb szociálista-irtás.

És esodálatos, a rettentő üldözés és elnyomatás ezen idejében terjedt leginkább a szocializmus.

Gróf Tisza István, ki éppen a napokban hívott össze egy értekezletet a választói jog kiterjesztése érdekében, a legutóbb, mint belügyminiszter a népgyűlésekre vonatkozólag kibocsátott egy rendeletet, egy olyan rendeletet, amely lábbal tiporja, egyenesen megcáfolja a gyülekezési jogot.

Ez a sérelmes rendelet azt mondja, hogy ott, ahol a gyűlést egybehívók nem eléggé intelligensek arra, hogy a szónokot megértsék, ott, ahol a szónok nincsen a kérvényben megnevezve, a gyűlés betiltandó. Tehát a rendőrkapitányra, a szolgabírákra van bízva annak megítélése, hogy a népgyűlésen résztvevők eléggé intelligensek-e? Ez a leggyalázatosabb arculesapása a gyülekezési jognak.

A rendeletnek már látjuk is a hatását. Zentán már is betiltottak egy népgyűlést és fogtak még halomszámra ilyeneket betiltani.

Az a miniszteri rendelet csak látszólag irányul a szocializmus ellen. Ámbár, ha úgy is volna, a függetlenségi és 48-as párt kötelességének tudja ezek jogait és szabadságát megvédeni. Demég egyszer hangoztatjuk, ez nem csupán és kizárólag a szocializmus, hanem az összes ellenzéki pártok ellen irányul.

A belügyminiszter rendeletét a gyülekezési jogról, amely a legbrutálisabb támadás a közszabadság ellen, minden ellenzéki párt fogja érezni. Kezdetben csak a szociálistákon fogja kezdeni, folytatni fogja azonban a többi ellenzéken is. És ez ellen még jogorvoslat sem lesz, mert hiszen a rendőrkapitányoknál lesz a gyűlések egybehívójának és hallgatójának a fokmérője!

Ezt a támadást nem szabad az ellenzéknek tűrnie, hanem a legerélyesebben vissza kell utasítani.

A gyülekezési jogot, a szabadság ezen alapkövét meg kell védeni minden illetéktelen támadás ellen.

F. K.

HIREK.

Személyi hir. Gróf Szapáry János a magyar mentelepek főfelügyelője f. hó 15-én Baján időzött és megvizsgálta a bajai mentelepet.

Eljegyzés. *Schnitzler* Károly m. kir. honvédhuszár százados, a bajai társadalom közkedvelt tagja, a napokban tartotta eljegyzését özv. *Körmendy* Gyuláné urasszony leányával, Zombor egyik ünnepelt szépségével, Ilonkával.

Az ügyvédi kamarából. Az ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy dr. Neu József bajai ügyvéd családi nevét *Nemes*-re változtatta, továbbá hogy *Poor* Gyula dr. zombori ügyvédet az ügyvédek lajstromába felvette.

Eljegyzés. *Schmidt* Gyula bajai gépgyáros eljegyezte magának *Schlípf* Ella urhölgyet, *Schlípf* József bajai posta és táviratiszt szép leányát.

A bajai Casino f. hó 17-én tartotta tisztújító közgyűlését, melyen a régi tisztikart újból megválasztották. A választmányba új tagokul *Dr. Reich* Aladár, *Dr. Hetényi* Pál és *Ledniczky* Ipoly választottak be.

A Kereskedelmi Casino f. hó 17-én tartotta tisztújító közgyűlését. A régi tisztikar megválasztása mellett *Pollák* Bernát és *Schön* Ödön új választmányi tagok lettek.

Kinevezés. A m. kir. igazságügyminiszter dr. *Bagossy* László nagykirályi ügyvédet, a szabadkai kir. törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki.

Iskolai ünnepély. A helybeli főgimnázium a nagy szabadsághősnek, II. Rákóczi Ferencnek emlékére február 2-án d. u. 4 órakor nyilvános jellegű ifjúsági ünnepélyt tart, melyre előre is fölhívjuk az érdeklődő hazafias közönség figyelmét.

Meghosszabított pályázat. A bajai utmészeri állásra hirdetett pályázat 1904. év február hó 2-ig meghosszabított.

Magyar név. *Nagel* Sándor bajai állami képezdei tanár és *Ferencz* nevű fia vezetéknevüket »Nádas«-ra változtatták. — *Behr* Sámuel bajai lakos, vezetéknevét »Ballá«-ra magyarosította belügyminiszteri engedéllyel.

Felolvasás. *Lissák* János városi néptanító, mint jeleztük, vasárnap felolvasást tartott a »Hit, remény és szeretet«-ről. A felolvasást a rossz idő dacára nagyszámu közönség hallgatta meg.

Meghívó. A bajai róm. kath. Legényegylet 1904. január hó 31-én délután 3 órakor az egyleti házban rendes évi közgyűlést tart, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Pénztáros és könyvtárnok évi jelentése. 3. A világi elnök és másodelnök választása. 4. A választmányi tagok megválasztása. 5. Egyéb indítványok.

A kath. Legényegylet szokott farsangi táncmulatságát az idén is színi előadással egybekötve, február hó 14-én fogja megtartani. Városunk legkedveltebb műkedvelőit: *Weress* Ilona urhölgyet, *Eckert* Gyula, *László* Károly stb. urakat sikerült fellépésre megnyernie a Legényegyletnek. »A tót leánya« című kitűnő népszínművet adják elő. A közönség érdeklődése a derék egylet ezen élvezetesnek ígérkező estélye iránt ezúttal a szokottnál is nagyobb. Még a meghívókat ki sem osztották, a belépő jegyek iránt már is történik számos előjegyzés. A jó szindarab, jó műkedvelők és jótékony cél meg is érdemlik a publikum pártoló figyelmét.

A baja-szentistváni függetlenségi olvasókör e hó 17-én tartotta évi rendes közgyűlését, melynek főbb tárgyai a múlt évi zárszámadás és tisztújítás voltak. Tisztviselők lettek: elnök: *Sámán* Ferencz, alelnök: *Vuk* szanovits Mihály, főjegyző: *Halmi* Nagy Ferencz, aljegyző: *Bódis* Lajos, pénztáros: *Fekete* György, ellenőr: *Lekity* Kálmán, választmányi tagok: *Gergity* Mihály, (*István* fia), *Marzó* Ferencz, *Béri* Antal, *Tokodi* Ferencz, *Loósz* István, *Valter* István, *Brezovszki* János és *Kozma* János, utóbbi a könyvtár kezelésével megbízott. A választás az összes tisztviselőre nézve egyhangúlag fogantatosított. Ugyan ez alkalommal *Pozsgay* Miklós a kerület orsz. képviselője és *Halmi* Nagy Ferencz a kör érdekében szerzett érdemeiknek *Sámán* elnök által lett méltatása után a közgyűlés által a köszönet és hála jeléül egyhangúlag a kör tiszteletbeli tagjaivá választottak meg. Végül *Sámán* elnöknek a kör érdekében a múltban tett üdvös fáradozásáért a kör nevében *H. Nagy F.* köszönetet mondott, amit a közgyűlés zúgó éljenzése követett. Ezután még egy pár indítvány letárgyalásával a közgyűlés berekesztett.

Kirándulás. Csinos kis kirándulást tett négy bajai ember Vaskútra. Ennek a kirándulásnak a bíróság előtt lesz a folytatása. *Hellenpárt* Mihály vaskuti lakosnál megjelent *Pór* Sándor, *Tar* J., *Krahl* és *Rácz* Antal bajai lakosok és bort vettek. A megtörtént vásár után áldomást ittak. Amíg ittak, bejött a szobába *Hubert* Sebestyén és közéjük ült. Néhány pillanat múlva összevesztek *Hubert*tel, és karosszékekkel ütlegelték, majd pedig egy zsineget dobtak *Hubert* nyakára, fojtogatni kezdték, miközben hátra szurtták. Mikor pedig távoztak, magukkal vittek egy szűrt, egy bárányborsapkát, és egy tajtékpipát. A csendőrség megtette mind a négy ellen a bíróságnál a följelentést.

Sok a végrehajtás. Az új esztendő roszszul köszöntött be az adósoknak. Nem kevesebb mint 56 végrehajtást rendelt el a bajai királyi járásbíró.

Verekedés. A »Bárány« vendéglőben vasárnap éjjel együtt ültek *Novák* György, *Vancsura* Pál és *Koncsek* József. Ittas állapotban lévén *Vancsura* és *Novák*, összevesztek, mire *Novák* kirántott egy nagy konyhakést és *Vancsura* Pált hátra szurta vele. Az ügyeletes rendőr: *Kasza* József átvitte a sebesültet éjfélokra dr. *Denneberg* Kálmán orvoshoz, ki nyomban be is varta sebeit. Érdekes, hogy a késnek melylyel *Novák* megszurta *Vancsurát*, a nyele letört és eltűnt. A pengéje ott van bünjelként a rendőrségnél.

Elítélt verekedők. *Zarity* János és *Pestaltis* István valami csekélységen összevesztek *Frank* György vaskúti lakossal és kegyetlenül el-

verték. A bajai bíróság a verekedő atyafiakat ma fejenként 3—3 napi elzárásra ítélte.

Figyelmeztetés és kérelem. Miután úgy hivatalos, mint a kora tavasz beálltával a gyümölcsészeti egyesületben felmerülő igen nagymérvű elfoglaltságom miatt február hó után nem állhatok a névmagyarosítás ügyének szolgálatában, figyelmeztetem és kérem mindazokat, akik nevök megmagyarosítása érdekében szolgálatomat igénybe venni óhajtják, hogy ezt csak február haváig tehetik, illetőleg február vége előtt tegyék, nehogy kívánságukat legjobb akaratom ellenére is megtagadni legyen kénytelen. Szegényebb sorúak részére anyagi támogatás még mindig áll rendelkezésre. *Nádas (Nagel) Sándor.*

A szerelmes sváb. Szerelmes természetű ember a bikityi Johann Fetter (a nevét nem akarjuk kiírni). Rávetette szemét a szomszéd darázsderekű, bogár szemű feleségére. Mikor meghallotta, hogy a szép szomszédasszony egyedül dolgozgat a padláson és a gazda a határban jár, átment és felmászván a padlásra, ott elhalmozta az asszonyt szerelmi vallomásokkal. De Léni asszony erényes és nem hallgatott a csábítóra és ridegen elutasította a sváb Don Juant, hanem este megint csak átsompolygott. De most otthon volt a gazda és úgy helyben hagyta Johann a vasvillával, hogy lepedőbe takargatva, vérbe fagyva vitték haza. Ez ügyben minap kellett volna megtartani a tárgyalást, de el kellett halasztani.

Lopás. Mikosovits Istvánné és Keszei Istvánné közös óljából f. hó 19-én éjszaka 4 drb. félhízott ludat loptak el.

A kis szökevény. Zubor István 29 éves halasi háziszolga lopás miatt az ottani hatósággal került összeütközésbe. Az összeütközés oly heves volt, hogy miatta Zubor Istvánt három évi börtönre kellett ítélni. Zubor, hogy bebizonyítsa, hogy az ítélet reá sérelmes, egyszerűen megszökött a halasi fegyházor elől, mielőtt büntetését megkezdte volna. Utját Baja-felé vette s itt csakhamar el is szegődött Preimayer Pál vendéglőshöz házi szolgának. Mikor itt megmelegedett, meglopta *Kajtár Pál* pincért s innen is megszökött. Most arról értesítenek bennünket, hogy a kis szökevényt a péceli csendőrség elfogta. Az is kisért, hogy Zubor lopott cselédkönyvvvel szolgált, azért nem tudták eddig megcsipni.

Hölgyek öröme! Legjobb szer az egész világon a bajai Dr. Lehman arckenőcs, mely pár napi használat után megifjítja az arcbrórt eltávolít redőket, szeplőt, májfoltot, bőrtakát (Mitesser.) Egy tégely ára 1 korona, csak nevem és arképemmel ellátott tégelyt fogadjunk el! **Gyarmati Emil** városi gyógyszerháza a Szent-Háromsághoz, Baján.

NYILT-TÉR

Ezen rovat alatt közöltékért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség b. tudomására juttatni, hogy az eddig a Juray-féle házban volt

cipő-kereskedésemet

a vele tőszomszédos, ezelőtt Wagner Antal könyvkereskedő által bírt üzlet-helyiségbe helyeztem át Kereskedésemet ezzel az alkalommal úgy férfi, mint női-divat áru-cikkkel, nemkülönböztetve rövid-árúkkal bővítettem ki, s így abban a helyzetben vagyok, hogy a t. című közönségnek e tekintetben is szolgálatára állhatok.

További szíves pártfogásért esedezve, maradtam kitünő tisztelettel

Mittler Izidor.

106500. sz.

IX./2.

Pályázati hirdetés.

A bajai állami kertmunkás iskola 1904. évi február hó 15-ével megnyíló és 1905. évi január 15-ével záruló egyéves tanfolyamára 10 kertmunkás felvételére pályázat hirdettetik.

Célja ezen tanfolyamnak a fiatalabb földmíveseket munkaközben tehát gyakorlati úton a kertészet, szőlészet és gyümölcsészetben kiképezni.

Felvételi kellékek.

a) Igazolása annak, hogy folyamodó katonai kötelezettségének eleget tett vagy az alól véglegesen felmentetett, hogy legalább 20, illetve legfeljebb 28 éves, s továbbá pedig hogy írni, olvasni tud. Katonai szolgálat eltöltése a katonakönyvnek, az életkor a keresztlevének becsatolása által, írni, olvasni tudás pedig az által igazolandó, hogy a felvételi folyamodvány saját kezűleg irandó.

b) Munkára alkalmas, erős, egészséges testalkat. E tekintetben az iskola orvosának véleménye határoz, ki felvétel előtt a pályázókat megvizsgálja.

c) Erkölcsi bizonyítvány felmutatása azon községi előljárástól, mely községben az illető pályázó folyamodványának benyújtása alkalmával állandó lakos volt.

Kimutatása annak, hogy pályázó eddig

kizárólagosan földműveléssel foglalkozott. Nős folyamodók kérvénye figyelembe nem vétetik

A felvett kertmunkások lakás, fűtés, élelmezés és mosatáson kívül havonként 12 (tizenkettő) korona bért kapnak, miből egyszerű munkás ruházatukat és felmerülő egyéb szükségleteiket fedezni tartoznak.

A felvett kertmunkások csakis földmíves ruhát viselhetnek, s más ruhának sem az iskolába hozatala, sem viselése megengedve nincsen. Ágyneműt és orvosi segélyt minden munkás az iskolától ingyen kap.

A felvétel iránti folyamodványok felszerelve az a) pont alatt hivatkozott okmányokkal a m. kir. földművelésügyi miniszterhez címezve és 1 koronás bélyeggel ellátva **1904. január hó 31-ig** a kertmunkás iskola vezetőjéhez nyújtandók be.

Budapest, 1904. január hó.

M. kir. földművelésügyi
Miniszter.

Egy lakóház kerttel

szabad kézből eladó **Kádár-utca 7-8.** szám. Bővebbet Meer Jónásnál

Szeremlén.

Van szerencsém a n. é. közönségnek b. tudomására hozni, miszerint folyó évi január 15-én **Baján, Tóth Kálmán-tér 6. szám alatt**

hangszer-üzletet és javító-műhelyt

nyitottam, melyben mindennemű vonós, fa- és rézfúvó hangszerek kaphatók, valamint bármily rossz állapotban lévő hangszerek akkép javíttatnak meg, hogy azok nemcsak külsejükre, hanem hangjukra nézve is megtartják eredetiségüket.

Azonkívül nálam a különböző hangszerekhez tartozó kellékek, valamint mindennemű bel- és külföldi, úgyszintén saját gyártmányú fonott húrok a legjutányosabb árban kaphatók.

Becsés pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

WIHNALEK FERENCZ,

mű-hangszer-készítő.

3-1

MEGHÍVÓ.

A Bajai Kölcsönös Segélyező-Egylet

1904. évi február hó 7-én, délelőtt 9 órakor az intézet saját helyiségében

RENDES

ÉVI KÖZGYŰLÉSÉT

tartja, melyre az egylet tagjait tisztelettel meghívom.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottságnak a lefolyt év ügykezeléséről szóló jelentése.
  2. Az igazgató-tanács és a felügyelő-bizottság által megbírált mérleg előterjesztése és az igazgató-tanács úgy a felügyelő-bizottságnak számadási felmentvénye.
  3. Az 1899. évtársulat végleszámláló-bizottság 5 tagjának megválasztása.
  4. 6 kilépő igazgató-tanácsi tag, úgy 6 igazgató-tanácsi póttagnak megválasztása.
  5. A közgyűlési jegyzőkönyv-hitelesítő-bizottság 2 tagjának megválasztása.
- A részvényesek által az alapszabályok (42. §. 4. pontja) értelmében netán teendő indítványok megvitatása és eldöntése.

Baja, 1904. január hó.

SOMOGYI EMIL,

igazgató.

Versenytárgyalási hirdetés élelmezésre.

A m. kir. földművelésügyi miniszter úr rendeletére a bajai m. kir. áll. kertmunkás iskola növendékei és kertészgyakornokai (mintegy 20—24 egyén) élelmezésének és mosatási szükségletének **folyó évi február hó 15-től** kezdődőleg három egymásután következő év tartamára, vállalati úton leendő biztosítása céljából nyilvános pályázat hirdettetik.

A szerződés tárgyát képező vállalat közelebbi feltételei a nevezett kertmunkás iskola hivatalos helyiségében naponként d. e. 9—12-ig tudhatók meg.

Csakis oly pályázó ajánlata fogadatik el, ki az élelmezési szakmában szak-képzettséggel bír, és akinek más élelmezési vállalata nincsen, továbbá, aki ellen erkölcsi tekintetben kifogás nem tehető.

A pályázók egy koronás bélyeggel ellátott írásbeli ajánlataikat, eddigi foglalkozásukat és családi állapotukat igazoló okmányokkal felszerelve legkésőbb folyó évi **február hó 6-ának** déli 12 órájáig tartoznak az említett kertmunkás iskola vezetőségéhez benyújtani, s ezzel egyidejűleg az 50 (ötven) koronában megállapított bánatpénzt készpénzben, vagy pedig elfogadható értékpapírban az iskola-pénztárába beszolgáltatni.

Később beérkező, vagy az előírt módon felszerelni elmulasztott ajánlatok tárgyalás alá nem fognak vétetni.

Az ajánlatok közül a m. kir. földművelésügyi miniszter úr szabadon választván, a vállalathoz bocsátott ajánlattevő a szerződésnek szabályszerű megkötése alkalmával tartozik bánatpénzét 300 (háromszáz) korona biztosítéki összegre kiegészíteni.

Baja, 1904 január hó.

M. kir. állami kertmunkás iskola vezetősége.

5 koronáért

küldök 4 és fél kiló (kb. 50 db) kevéssé megsérült — finom, enyhe

pipere-szappant

rózsa, liliumtej, orgona, ibolya, jászmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva. A pénz előleges beküldése esetén vagy utánvétellel küldi

Denker J. Hernád-u. 54.

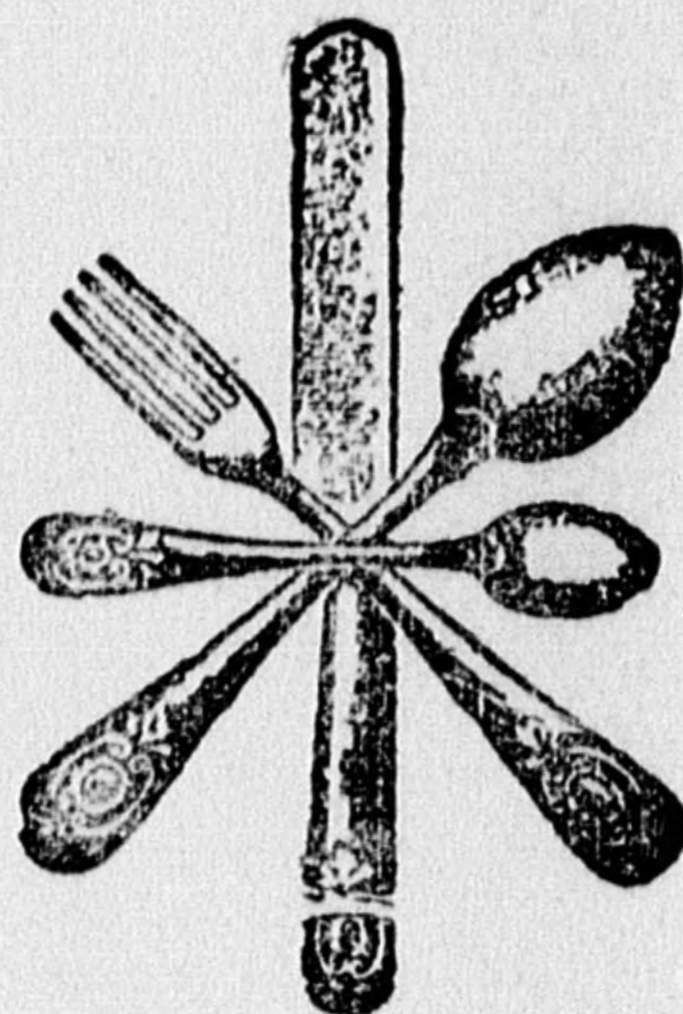
10—3

Zongorák, Cimbalmok, Hegedűk,

csakis elsőrangú gyártmányok

Wagner Antalnál Baján.

Egy háztartási mérleg ingyen!

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét túlhalmozott raktárból világhírű kiválóságukért általánosan kedvelt

mexikói ezüst árúimat

és pedig:

- 6 darab mexikói ezüst asztali kést,
  - 6 » » » evővillát,
  - 6 » » » evőkanalat,
  - 12 » » » kávéskanalat,
  - 6 » kiváló dessertkést,
  - 6 » » dessertvillát,
  - 1 » mex. ezüst levesmerítő kanalat,
  - 1 » » » tejmerítőt,
  - 2 » eleg. szalon asztali gyertyatartót
- 46 darab összesen csak 6 frt 50 krajcár.**

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképpen egy szavatosság mellett pontosan működő 12½ kiló hordképességű háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságáért és kiváló minőségéért 23 évi jótállást vállalok.

Szétküldés a pénz előleges megküldése esetén, vagy utánvétellel történik az európai raktárból.

Denker József

központi forgalmi áruháza

BUDAPEST, Hernád-u. 54. 10—2

3 frt 40 kr.

utánvétellel egy vég szépebbégi vászon, 6 teljes férfi vagy női ingre 90 cm. széles kitűnő minőségben, 5 évi jótállással, — számos elismerés.

4 frt 50 kr.

utánvétellel egy elegáns férfi öltönyre 3 mtr divatos szövet egy elegáns férfi öltönyre tetszés szerinti színben kapható DENKER JÓZSEF-nél BUDAPEST.

VII., Hernád-u. 54. 10—3

LEGJOBB a dr. Forti-féle

SEBTAPASZ.

Még eddig semmiféle tapasz nem érte el ennek a jó hatását!

Forti László eredeti gyártmánya.

Rendkívüli gyógy- és fájdalomcsillapító hatása mindennemű **sebeknél, égéseknél, daganatoknál** stb. Azonnal csillapítja a fájdalmat, oszlatja a daganatot és rögtön gyógyítja a sebet anélkül, hogy vágni kellene. **A női emlőgyulladásnál** biztos eredménnyel alkalmaztatik. Ára 2 kor., kisebb 1 kor. és a legkisebb 70 fillér. Kapható a gyárban, **Forti László** Budapest, II. ker. Iskola-utca 24. szám és a főraktárban Budapesten, **Török József** gyógyszertárában, Király-u. 12., valamint **Budapesten minden és a vidéken a nevezetesebb** gyógyszertárakban.

Az eredeti dr Forti-féle sebtapasz külső csomagolásán, mely **F. L.** betűvel van lepecsételve, az **itt is látható** védjegyet, sajátkezű aláírását a budapesti kereskedelmi és iparkamara 6080/1899 sz. végzésével megerősítette.

A számtalan értéktelen és ártalmas utánzatok arra indítottak, miszerint az utánzó ellen a törvényes lépéseket megtegyem és ezek alapján a budapesti büntető kir. járásbíróóság **1899. június 30-án kelt B. XI/2. számú** végzésével a tapasz hamisítóját, Fort Györgyöt, a tapasz további készítésétől szigorúan tiltotta és elítélte.

10—9

Hirdetések

felvétetnek

a kiadó-

hivatalban.

● ● Pártoljuk a honi ipart! ● ●

A legjobb

Író ténták „STELLA” védjeggyel

Másolható ténták „STELLA”

Szines ténták „STELLA”

Tusoldat „STELLA” védjeggyel

készülnek a „STELLA” vegyészeti gyárban

— B U D A P E S T E N . —

Főraktár:

Ifj. WAGNER ANTAL papirkereskedésében

— ● B A J A . ● —

52—34

● ● Pártoljuk a honi ipart! ● ●